

katerem smo uverjeni, da se mu gabi, kar počenja večina kranjskega časopisja tako te, kakor druge stranke.

Nekdo mora začeti z dostojnejšo in s stvarnejšo polemiko, kakor je sedaj navadna. In ker je tak način političnega bojevanja, ker je osebno zasramovanje v direktnem nasprotju z božjimi in cerkvenimi ukazi, zato bi morali po naši sodbi duhovniški žurnalisti prvi kreniti na drugo pot in opustiti dosedanjo taktiko, katera jim ni pridobila časti, pač pa jim nakopala tako žalostno obsodbo, kakršno je minoli teden učakal „Slovenec“.

Sv. oče je že opetovano, v raznih enciklikah zabičeval duhovnikom žurnalistom, naj bodo dosledni in neizprosni v načelih, v obliki pa mili in mehki, in naj se ugibajo vsem osebnim žaljenjem. Kako pa se s temi naročili cerkvenega poglavarja strinja pisava nekaterih listov.

Če duhovniki žurnalisti sami ne bodo spoštovali papeževih ukazov, kako naj se zahteva, da bi jih spoštovali lajiki?

Govorili smo odkrito in brez ovinkov. V to nas opravičuje dolgoletna zveza našega lista s prečastito duhovščino in zato upamo, da tudi naš apel ne ostane brez uspeha, glas vpijočega v puščavi.

Zmernosti je treba pri vsem javnem delovanju, je papež pisal francoskim duhovnikom. Naj bi to očetovsko posvarilo našlo pot tudi v srca vseh slovenskih politikov in novinarjev, potem se ne bodo primerjale take žalostne stvari, kakor je zadnja in soglasna porotniška obsodba „Slovenca“.

Kdo vlada v Avstriji.

Da odgovorimo na to vprašanje, ni treba posebne bistrumnosti. Odgovor je lahek. Poulična sodrga v imenu iredente. Dan za dnevom dobivamo dokazov, kateri podkrepljajo naše mnenje. Dokaz je: Heb, Celje, Celovec, Kraslice itd.

Vlada cinca in cinca in je nemočna stopiti energično na prste tej sodrgi. Pogaja se in vdaja pouličnjakom, kakor s katerim mogočnim vojskovodjo. Žalostno res za vsako vlado, da dopušča takej sodrgi predloge miru stavljati. Kdo stavi v vojni predloge? — Vedno le zmagovalci. Kdo v Avstriji? Pouličnjaki. Logičen sklep je: poulična svojat je zmagovalka. Zmagovalec je tudi diktator. Svojat je torej pri nas diktator.

Šolska vodstva sežanskega okraja dobila so krožnico c. kr. okr. šol. sveta sežanskega z dne 1. septembra t. l. št. 1741/6 š. sv., katera se glasi:

Okrožnica vsem šolskim vodstvom sežanskega okraja.

Vsled prošnje učiteljskega društva za sežanski okraj z dne 12. avgusta t. l. povodom glavnega zbora. „Zaveze“ učiteljskih društev za Kranjsko, Koroško, Štajersko in Primorsko v Gorici, se naznanja, da one šole, katerih učiteljstvo se udeleži glavnega zbora

v Gorici, ponedeljek 11. septembra t. l. pouka prost dan.

Vabim šolska vodstva, da podrejenem učiteljstvu pravočasno naznani.

Predsednik
Gorisutti.

Dne 9. t. m., dobila so pa vsa šol. vodstva od istotam naslednjo okrožnico:

Št. 1871/6. š. sv. Okrožnica. Sežana 8/9 1899 vsem šol. vodstvom polit. okraja sežanskega.

Vsled dopisa c. kr. glavarstva v Gorici z dne 8. sept. so prepovedane od vlade vsa zborovanja, koncerti in banketi „Zaveze učiteljskih društev“ dne 10. in 11. t. m. v Gorici. Preklicuje se torej tukajšnji odlok 1. sept. t. l. št. 1741 in prepoveduje se podati v Gorici in odreduje se, da mora biti dne 11. t. m. šola.

V ogib neprijetnih nasledkov spolnuje naj se natanjko ta ukaz.

Predsednik
Gorisutti.

Kaj je uzrok druge okrožnice? V prvi okrožnici c. k. okraj. šol. svet takorekoč pozivlja učiteljstvo, da se isto udeleži „Zavezinega“ zborovanja s tem, da udeležencem dovoljuje prost dan. V drugi okrožnici jim pa strogo prepoveduje, udeležiti se istega zborovanja, preteč jim z neprijetnimi nasledki. Zapoveduje jim, da morajo imeti 11. t. m. šolo, akoravno je kardinal nadškof v okrožnici št. 2606. z dne 4. t. m. t. l. zapovedal, da je 11. (ali 12.) t. m. maša z Requiem po blagopokojni cesarici Elizabeti in bi tora na vsak način ne bi imelo biti šole. Kje je doslednost? — Toraj, kaj je krivo gori omenjene okrožnice? No! — Goriškej gospodi se je pač zljubilo tako. Videti niso hoteli našega učiteljstva v svoji sredi. Istega učiteljstva, katero je najmarljivejši delavec na polju narodne omike, napredka in slovenske prave zvestobe do Avstrije in nje vladarja. Takega voditelja vzgojitelja našega naroda isti gospodje to li črtijo.

In hajd! Poslali so, bodisi že anonimno ali ne anonimno pismo do c. kr. vlade, preteč z izgredi — katerih se naša birokracija tako boji, kakor hudič križa — in zadostovalo je. Namesto pripraviti vse v varstvo učiteljstva — prepovedali so zborovanje, da celo stanovanja učiteljem, da bi s tem bili prepuščeni sami sebi.

Seveda, to je najkrajša pot do miru. Prašamo le, kaj poreče naše učiteljstvo na to moralno pljusko od strani vlade? — Njim, iredenti na ljubo, zadajati take pljuske našemu učiteljstvu!

Gospodi z 2000 letno kulturo ni ljubo, da se naše učiteljstvo organizuje in jači med seboj. Hočejo nas imeti razdeljene, da nas potem lažje uničijo. Gospa vlada jim gre kakor se kaže na roko in si s tem pita gada na prsih, kateri je bode ob svojem času smrtno pičil.

Ali si še upa kdo trditi, da ne vlada v Avstriji iredentna in poulična sodrga? — Kdor tega ne vidi je slep in gluha.

O, uboga Avstrija! Kaj bode s teboj, ako gospoda še ob 11. uri ne spregleda svoje napačne proti slovanske politike — misleča, da le v tej je rešitev Avstrije.

Politični pregled.

Položaj. — Politična kriza, ki pretresa našo državo, je postala nakrat akutna. Atmosfera je prenasočena z elektriciteto in vsak trenotek se lahko zgodi katastrofa. Povod krizi je sklep nemških obstrukcijskih strank, da na vsak način, tudi že bi bilo treba s silo, preprečijo izvolitev delegacije. Minister zunanjih del grof Goluchovski in ogrski ministrski predsednik Szell zahtevata na vsak način, da mora parlament izvoliti delegacijo, zajedno pa odločno nasprotujeta vsaki spremembi ustave. Pri tem jih podpirata nemška birokracija in nemška generaliteta, a bržčas upliva v tem smislu tudi predraga naša zaveznica, Nemčija. To je prisililo grofa Thuna, da je poskušal sporazumeti se z Nemci. Predsednik poslanske zbornice dr. Fuchs se je lotil te nevhvaležne vloge, a že sedaj je jasno, da tudi njegov poskus ne bo imel uspeha. Nemci izjavljajo že v naprej, da se na soboto sklicanih spravnih konferenc ne odedeža. Ta korak jim je bilo toliko laglje storiti, ker vedo, da odločilni krogi ne mislijo na to, da bi odločno in brezobzirno nastopili proti nemški ošabnosti in nestrpnosti nego hočejo napraviti mir s tem, da slovanskim strankam dajo breco. Tako se pri nas običajno plačuje Slovanom njih požrtvovalnost. Tri leta so tlačani raznim vladam, tri leta so branili krono in državo proti pangrmanskemu gibanju, opravljali so najodijoznejša politična lakajska dela, podpirali uveljavljenje nagodbe s § 14., a za plačilo pridejo zdaj nemški obstrukcionisti na krmilo. V obče se sodi, da odstopi grof Thun. Uveljavil je nagodbo s § 14., sedaj pa naj odstopi in vlada naj prevzame kako koalicijsko ali kako uradniško ministrstvo, ki razveljavi jezikovne naredbe za Češko in pripravi tla nemškemu vladanju, uvedenju nemškega državnega jezika, za kar se vnema tudi nemška katoliška stranka. Odstop ministrstva se utegne že te dni zgoditi. Položaj je jako resen in Slovani moramo biti pripravljeni na vse.

Zakasnel nasvet — Neposredno predno je nastala sedanja ministrska kriza, je bivši finančni minister v Badenijevem kabinetu Bilinski objavil v „Pester Lloyd“ članek, v katerem je priporočal, naj se sestavi čistodesničarska vlada, katera bo, imajoč zaslonbo v desnici, lahko pridobila Čehe, da privolijo v razveljavljenje jezikovnih naredb. Ko bi bila desnica se poprej lotila, bi bila morda preprečila sedanjo krizo, ali pri vladajočih razmerah je prišel ta nasvet prepozno.

— **Čehi in kriza.** Minolo soboto so imeli češki državni poslanci iz Češke in iz Moravske v Pragi shod, na katerem so precizovali svoje stališče napram nastali krizi. Izjavili so, da so pripravljeni na spravo z Nemci, ali sprava se mora skleniti na podlagi popolne ravnopravnosti. Odbili so z vso odločnostjo nemško zahtevo, da naj se uvede nemški državni jezik.

Nemška katoliška stranka in desnica. Zasnovana „spravna akcija“, v kateri je nemška katoliška stranka prevzela vlogo posredovalca, ni ravno srečno delo. Nemška katoliška stranka se je te akcije lotila na svojo roko, ne da bi druge desničarske stranke vprašala za umenje. Že to je, kar je povsem naravno, Čehe jako razdražilo. Povrh pa je nemška katoliška stranka po raznih odločilnih svojih voditeljih priznala, da smatra nemški binkoštni program za pripravno podlago

spravnim pogajanjem in da tudi ona zahteva, naj se nemščina kot posredovalni jezik, kar v bistvu ni drugega kakor državni jezik, zakonito uveljavi. Z ozirom na to se sodi, da nemški katoliški stranki ne bo dolgo obstanka v desnici.

Rutowski — V poljskem klubu je posl. dr. Rutowski dolgo časa igral jako veliko ulogo. Ta mož, ki je hotel za vsako ceno postati minister, je porabil vsako najmanjšo priliko, da je ruval zoper desnico. Trudil se je močno, da obnovi nekdanjo zvezo mej Poljaki in mej Nemci — in dasi v klubu ni imel večine, je bilo njegovo spletkarjenje Čehom in Slovencem vender na veliko škodo. Zdaj je prišel ta častihlepni politik v konkurs. Izkazalo se je, da je mož po brezvestnosti bivših voditeljev bankerotne gališke hranilnice, Szezepanowskega, Zime itd., dobil 100.000 gld. posojila, dasi nima nobenega krajcarja premoženja. Rutowski posojila seveda ni plačal in naposled je hranilnica bila primorana, ga pognati v konkurs. Mož je menda doigral.

Apel na spravo. — Nad sto največjih industrijalcev nemških in čeških iz Češke je te dni obelodanilo apel na vse državne poslance obeh narodnosti. Industrijalci opozarjajo v tem apelu, kako silno propadata vsa industrija in trgovina na Češkem in sploh v Cislitvanski ter rote stranke, naj se sklenejo spravo, da se začne kaj delati na gospodarskem polju.

Črnagora. — Knez Nikola je zopet odpotoval iz Carigrada. Sultan ga je odlikoval na vse mogoče načine, tako sijajno, kakor da je jeden najznamenitejših vladarjev. Kaj sta se črnogorski gospodar in turški sultan dogovorila, to je seveda še tajno. Da pa je imel obisk velepolitičen pomen, o tem ni dvoma. To potrjujejo tudi nemški listi, katerim to vprašanje ne da pokoja. Najprej se je sporočilo, da je črnogorski knez zahteval od sultana, naj mu odstopi svoje pravice na Bosno in na Hercegovino. Zdaj zopet javljajo, da je skušal pridobiti sultana, naj bi mu pomogel, odstraniti Obrenoviće in zasesti srbski prestol, kar bi bilo za vse slovanstvo znamenita pridobitev. Že to ugibanje kaže, kako dobro smo jo pogodili tedaj, ko smo trdili, da ima potovanje črnogorskega kneza v Carigrad velepolitičen pomen.

Srbija. — Obravnava proti Kneževiću in proti, zarote zoper razkralja Milana obdolženim radikalcem se bliža svojemu koncu. Vse dokazano postopanje ni spravilo ničesar na dan. To dokazano postopanje ni dokazalo ničesar drugega, kakor da je Milan vso to komedijo uprizoril v svrhu, da uniči radikalno stranko in da se osumniči črnogorskega kneza, češ, da je on soudeležjen pri tej zaroti. Zdaj govore zagovorniki, razsodba se pričakuje za nedeljo. Ves svet strmi nad to nečuvno proceduro, ki jo v Srbiji zovejo proces, strmi nad predrznostjo in nesramnim cinizmom srbskega generalisima. Celotaki časopisi, ki so doslej z vso vnemo zagovarjali razkralja Milana in ščuvali proti srbski radikalni stranki, kakor „N. fr. Presse“, „Pester Lloyd“ in drugi so prišli do spoznanja, da se pripravljajo v Srbiji justični umori in vse evropsko javno umenje zahteva, naj se razkralj Milan odstrani iz Srbije. „Fremdenblatt“ je srbsko vlado ostro svaril, naj ne tira do skrajnosti svoje osvetoželjnosti, a duje se, da sta Rusija in Avstrija skupni storili v tej zadevi politične korake. Če uvažujemo, kako piše od avstrijske vlade subvencionirana „Pol. Correspondenz“, se nam ne bo zamerilo, ako dvomimo, da je avstrijska diplomacija storila resne korake proti Milanu, vsekako pa smemo upati, da Rusija stori svojo slovansko dolžnost

Francija. — Dreyfussova afera je stopila v nov stadij. Ministerski svet je sklenil, obsojenega Dreyfussa pomilostiti in to se je, ko je Dreyfuss svojo revizijsko prošnjo umaknil, tudi v torek zgodilo. V torek ponoči je Dreyfuss zapustil ječo v Rennesu in je po preteku petih let prvič zopet dihal zrak svobode. Sodbi se, da se Dreyfuss, ako je v resnici nedolžen, ne bo zadovoljil s pomiloščenjem, nego bo sedaj še s podvojeno